

- июля, 9 августа, 11 августа, 13 августа, 13 октября, 5 ноября, 17 ноября.
11. Екатеринославская земская газета. – 1916. – 17 января, 16 марта, 26 августа, 30 августа, 2 сентября, 28 октября, 15 ноября.
 12. Екатеринославская земская газета. – 1917. – 13 января, 20 января, 4 февраля.
 13. Журналы Александровского уездного земского собрания 1916 года. – Александровск: Типография при учил.-хут. глухонемых. – 1917. – 672 с.
 14. Постановления Екатеринославского уездного земского собрания чрезвычайной сессии 12-го июня 1915 г. – Екатеринослав: Типографич К.А. Андрущенко. – 1916.
 15. ЦДАК. – КМФ 11. – Оп. 1. – Спр. 111. Дело о расширении границ г. Александровска Екатеринославской губернии. – 64 с.
 16. Екатеринославские губернские ведомости. – 1916. – 19 марта, 25 июня.
 17. ЦДАК. – КМФ 11. – Оп. 1. – Спр. 120. Дело о присоединении к Мариуполю всей территории Зинцевого порта с прилегающими к нему посёлками. – 66 с.

УДК 69.059

Лещинський В. П.

ТОВ «Всеукраїнський центр державно-приватного партнерства»

ЕФЕКТИВНЕ І СТАБІЛЬНЕ ФУНКЦІОНУВАННЯ БУДІВЕЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ ЯК ЧИННИК ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНОЇ МОДЕЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Актуальність цієї роботи полягає в тому, що сучасний етап соціально-економічного розвитку України через низку обставин характеризується як дуже складний. Доказом цього є нестабільність виробництва, фінансово-кредитної системи цін, недостатня частка експорту, значний імпорт, не розв'язана повністю проблема дефіциту бюджету, функціонування валюти на міжнародних ринках і в Україні, не виконані зобов'язання Міжнародного валютного фонду по відшкодуванню витрат по закриттю Чорнобильської АЕС. Для зупинки цього процесу потрібна **активізація інвестиційної діяльності**. Це може бути досягнуто за рахунок зростання інвестицій і ефективного використання інвестиційних ресурсів в пріоритетних секторах матеріального виробництва. Ефективне використання інвестицій часто залежить від особи, що приймає рішення.

Правильне визначення цілей завжди було найбільш важливим чинником для досягнення успіху у будь-якій діяльності людини. Людині необхідно було сфокусувати свою увагу на проблемах, що стоять перед ним, правильно направити і скоректувати свої зусилля, а досягнення цілей

приносить задоволення. Відсутність чітких цілей призводить до апатії, неухвальної і втрати орієнтації, за якою слідує падіння уваги, розслаблення, зниження працездатності і продуктивності. Усе сказане, звичайно, відноситься до будь-якої організації, зокрема, будівельної.

Вузькоспеціалізовані підприємства мають обмежену сферу своїх виробничих інтересів в межах вузької номенклатури виробів, комплексів робіт або типових розмірів продукції, що випускається. Таким організаціям властиве відносно високе вироблення і низька собівартість.

Проте при сильних дестабілізуючих діях зовнішнього середовища, із-за обмеженої можливості маневру у сфері виробничої діяльності вони позбавлені можливості протистояти цим діям, і об'єктом відповідної управлінської реакції стає уся організація. Чим більше така організація, тим більшою мірою проявляється її інертність зміни поведінки відповідно до прийнятої стратегії виходу з сфери негативних дій зовнішнього середовища.

Тому підприємства такого типу успішно функціонують в умовах регіонального (територіального) монополізму, відсутності серйозних зовнішніх і внутрішніх

протиріч. В умовах нестабільності вони найуразливіші, хворобливо сприймають зміни, швидшими темпами відбувається розбалансування методів управління, що склалися, виробництвом, оскільки ці методи орієнтовані в основному на рішення стандартних типових програм.

На відміну від вузькоспеціалізованих підприємств, у виробничій діяльності яких не простежується чітко виражена спеціалізація і є широка сфера інтересів виробничої діяльності, якщо і виникає сильна дестабілізуюча дія, то мало вірогідно, що вона одночасно торкається усіх напрямів виробничої діяльності. Отже, велика частина виробництва продовжує знаходитися в стабільному стані, що створює умови для можливості широкого маневру як за рахунок перерозподілу ресурсів, так і сфер діяльності.

Якщо в одному з напрямів діяльності такі дії з об'єктивних причин набувають стабільного характеру, то в якості крайнього заходу така організація може відмовитися від цього напрямку і націлити потужності на нові перспективні напрями. Очевидно, що цей тип організації гнучкіший і здатний вижити в тих умовах, в яких вузькоспеціалізовані випробовують потрясіння, вийти з яких без втрат вдається далеко не завжди.

У зв'язку з цим виникає необхідність розробки або адаптації організаційного механізму, що дозволяє на основі науково-методологічного підходу вирішувати проблему розширення напрямів виробничої діяльності підприємств у рамках економічної доцільності.

Розширення напрямів виробничої діяльності вузькоспеціалізованих підприємств, що залишилися в Україні в спадок від планової економіки господарювання, на думку деяких учених найдоцільніше здійснювати з використанням прийому, який називається **диверсифікацією (від англ. diversification - різноманітність вкладання капіталу в різні підприємства)**. Цей процес в загальному випадку має на меті :

- зменшити міру ризику у фінансовому положенні організації;

- отримати додатковий прибуток за рахунок інвестицій в перспективну сферу господарювання;
- підвищити синергізм в існуючій виробничій системі.

Таким чином, підсумовуючи вирішувані проблеми, в загальному вигляді стратегія підприємства полягає в раціональному розподілі його ресурсів, ефективне використання яких принесе максимальний прибуток.

Визначальними елементами стратегії є рішення про розміщення ресурсів і створення тривалих конкурентних переваг. Рішення про розміщення ресурсів - це вибір товарів і ринків, що пропонують найкращі можливості для інвестування, для визначення яких зазвичай використовується матриця напрямів зростання. Передбачається, що компанія має можливість розвитку в чотирьох напрямках.

Стратегія проникнення на ринок:

- розширення частки ринку;
- збільшення інтенсивності споживання товарів :
- збільшення частоти здійснення покупок;
- збільшення кількості використовуваного товару;
- нові можливості його застосування.

Стратегія розвитку ринків:

- розширення ринків збуту існуючих товарів :
- освоєння нових географічних ринків;
- освоєння нових сегментів ринку.

Стратегія розробки товарів:

- модернізація товару;
- розширення асортименту;
- просування товарів на вже освоєні ринки.

Стратегія диверсифікації:

- вертикальна інтеграція;
- пряма інтеграція;
- зворотна інтеграція;
- проникнення в елітні сфери економічної діяльності (концентрична диверсифікація);
- проникнення в нові сфери економічної діяльності (диверсифікація за принципом конгломерату).

Диверсифікація пов'язана з такою перевагою великих підприємств, як ефект

різноманітності. Суть ефекту різноманітності полягає в тому, що виробництво багатьох видів продукції у рамках одного великого підприємства вигідніше, ніж виробництво тих же видів продукції на невеликих спеціалізованих підприємствах. Проте ця закономірність не має універсального характеру, хоча вона застосовна для достатнього числа виробництв. Слід зазначити, що диверсифікація діяльності підприємства є формою реалізації корпоративної стратегії. Головною комерційною метою диверсифікації є збільшення прибутку за рахунок використання ринкових шансів і встановлення конкурентних переваг, а отже, і спонукальні мотиви диверсифікації є різними.

Значну економію дає багатоцільове спільне використання виробничих потужностей підприємств. Витрати знижуються завдяки концентрації збутової мережі (товари і послуги продаються через єдину мережу, не обов'язково власну). Інший істотний резерв економії – внутрішній фірмовий трансферт інформації, знань, технічного і управлінського досвіду від одних виробництв до інших. До цього додається ефект, що досягається завдяки багатосторонній підготовці працівників і різноманітності отримуваної ними інформації.

Наші українські виробничі структури, сформовані в умовах державного монополізму, придбали вузьку спеціалізацію, що стало реалізацією засадничого принципу гігантоманії - дефіцитної економіки. Міра диверсифікації цих підприємств мінімальна - це в основному моновиробництво. Вони ототожнюються з компаніями, що мають вертикальну інтеграцію (*vertical firms*), відмінна риса яких - робити якомога більше у себе, не придбаваючи виробів у постачальників. Ці структури швидше схильні до прагнення до жорсткого планування, ніж до ринкової взаємодії - це промислові імперії.

Диверсифікація і структура організації - взаємозв'язані поняття, оскільки будь-яка диверсифікація можлива тільки за рахунок реорганізації **виробничою і організаційною структур** як за рахунок внутрішніх чинників (технічне переозбро-

ення, реконструкція, розширення виробництва), так і зовнішніх - за рахунок злиття з іншими організаціями або їх поглинання.

Будівництво завжди є одним з пріоритетних напрямів економічного розвитку. Ефективне і стабільне функціонування будівельного комплексу забезпечує повноцінний розвиток економіки регіонів і країни в цілому, будучи одним з чинників економічного зростання.

В умовах ринкових перетворень для успішного розвитку будівельним організаціям необхідно створювати конкурентні переваги, адекватні сучасним ринковим умовам. Такими перевагами, що дозволяють значно підвищити ефективність і рівень якості будівельних робіт, стають переваги, що виникають у сфері логістики. Формування логістичних ланцюгів і логістичних систем, об'єднуючих усіх учасників процесу будівництва в єдиний погоджений механізм, дозволяє здійснювати скоординоване управління матеріальними, інформаційними, фінансовими потоками і забезпечує їх синхронність і високі результати діяльності.

Проте такі інтегровані логістичні структури функціонують в умовах невизначеності і високої міри мінливості зовнішнього середовища. Обурення, що постійно виникають в зовнішньому середовищі, носять слабо прогнозований характер, порушують стан стійкої рівноваги таких структур і можуть привести їх до розпаду. Рішення названих проблемних ситуацій вимагає застосування відносно **нової концепції управління** економічною стійкістю до управління логістичними системами у будівельному комплексі.

Логістика є інструментом, який дозволяє ринковим суб'єктам формувати ефективну стратегію забезпечення своєї конкурентної переваги. Одним з найважливіших об'єктів дослідження в логістиці стають логістичні системи. Поняття логістичної системи є одним з фундаментальних в логістиці, проте нині в зарубіжних і вітчизняних джерелах зустрічаються визначення логістичної системи, що досить розрізняються між собою.

Будівельне виробництво має певну специфіку, яка впливає на характеристики логістичних систем у будівництві. Таких особливостей належать:

готова будівельна продукція виступає у формі нерухомості;

особливістю будівельної продукції є фізична нерухомість, багатократна участь в процесі відтворення або тривале функціонування в якості предмета особистого споживання, збереження своєї натурально-речової форми;

висока диверсифікація будівельної продукції на рівні, близькому індивідуальним потребам замовника;

якість будівельної продукції і ефективність будівельно-монтажних робіт значною мірою визначається проектом;

тривалий виробничий цикл і відповідно до великий об'єм незавершеного будівництва;

необхідність розвиненої інфраструктури, значний об'єм підготовчих робіт;

безліч видів нагляду за ходом будівельно-монтажних робіт;

міжгалузевий характер взаємодії учасників будівельного виробництва.

Внутрішні критерії стійкості визначають умови життєздатності системи усередині її меж. Найважливішим внутрішнім критерієм стійкості системи є її **ефективність** (табл. 1).

Таблиця .1 - Перелік зовнішніх чинників стійкості ЛССО

Види чинників	Зовнішні чинники стійкості ЛССО
1. Науково-інноваційні	Високий рівень інноваційної активності. Державна підтримка науки і інноваційної діяльності. Науковий рівень управління соціально-економічними системами.
2. Економіко-правові	Рівень конкурентоспроможності країни, регіону. Державна підтримка підприємництва. Рівень конкуренції на ринку. Рівень інтеграції усередині регіону і у рамках країни. Правове регулювання економічних процесів. Наукова система стандартизації і сертифікації. Податкові і процентні ставки в країні і регіоні. Рівень розвитку інфраструктури.
3. Соціальні	Державна підтримка розвитку людини. Система підготовки і перепідготовки кадрів.
4. Еколого-географічні	Кліматичні умови. Географічне положення регіону. Наявність доступних ресурсів.

Збільшення загального ефекту, який в системі значно більше, чим сума ефектів самостійних суб'єктів, що діють незалежно, є спонукальним мотивом для їх інтеграції в систему. Таке об'єднання зберігатиме свою життєздатність до тих пір, поки його функціонування буде ефективним. Зовнішні критерії стійкості визначають умови життєздатності в зовнішньому середовищі, що змінюється. Таким **зовнішнім критерієм стійкості є її конкурентоспроможність.**

Процеси управління і ухвалення рішень по збереженню стійкості повинні ґрунтуватися на системі відповідних показників.

У практиці фінансового аналізу використовують два основні підходи до визначення економічної ефективності господарської діяльності: результативність вимірюється або відносно величини ресурсів, що авансуються, або відносно величини їх споживання (витрат) в процесі виробництва і реалізації продукції.

Наприклад: виконавчими органами Харківської міської ради відповідно до Порядку надання місцевих гарантій, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.05.2012 № 541, розглянуто доцільність реалізації проекту «Розвиток міської інфраструктури – 2» за підтримки Міжнародного банку реконструкції та розвитку (далі МБРР).

На території м. Харкова планується реалізувати субпроект у сфері переробки твердих побутових відходів «Будівництво комплексу з переробки твердих побутових відходів з системою збору, утилізації полігонного газу та виробництва електричної енергії у м. Дергачі Харківської області».

Вказаний субпроект реалізує комунальне підприємство «Муніципальна компанія поводження з відходами».

Зміст, цілі, завдання та очікувані результати:

На території міста щорічно утворюється понад 400 тис тонн твердих побутових відходів (ТПВ), які не переробляються. Усі обсяги відходів вивозяться та захоронюються на двох полігонах ТПВ. У зв'язку з їх перевантаженням фільтратом, що утворюється, забруднюються навколишня територія та підземні водні горизонти, а близько 8 млн м³ на рік полігонного газу стає причиною виникнення пожег та забруднення атмосферного повітря парниковими газами.

В рамках реалізації субпроекту планується виконати наступні заходи:

1. Будівництво полігону ТПВ (загальна площа – 34 га, у т.ч. 1-а черга – 17 га), який забезпечує:

- облаштування протифільтраційного екрану, який унеможливило попадання фільтрату у підземні водні горизонти;

- облаштування системи збору та видалення атмосферних та поверхневих стоків, яка унеможливило попадання їх в тіло полігону;

- облаштування системи постійного спостереження за підземними водними горизонтами прилеглої до полігону території;

- виключення забруднення прилеглої території легкими фракціями ТПВ.

2. Монтаж системи збору та транспортування полігонного газу на новому полігоні, а також на прилеглих, що експлуатуються та закритому в 2006 році, полігонах ТПВ.

3. Монтаж системи утилізації полігонного газу з виробництвом електричної енергії та системи передачі виробленої електроенергії в мережу Національної енергетичної компанії «Укренерго»;

4. Будівництво лінії з сортування вторинної сировини.

Для успішної реалізації субпроекту у відповідності з Програмою розвитку сфери поводження з відходами у м. Харкові планується впровадження системи роздільного збирання твердих побутових відходів на 2 контейнери:

1-й контейнер – призначений для збирання вторинної сировини, технології переробки та утилізації якої працюють в Україні (макулатура, пластмаси, чорні та кольорові метали, окремі види комбінованої упаковки). Транспортування відходів, зібраних у 1-й контейнер, здійснюється на лінію сортування. Відсортовані вторинні матеріали реалізуються підприємствам-переробникам.

2-й контейнер – призначений для збирання органічних відходів, а також відходів, технології переробки або утилізації яких на даний час відсутні в Україні. Відходи з другого контейнера та відходи з лінії сортування розміщуються на полігоні ТПВ.

Мета субпроекту забезпечення чистоти в місті Харкові за рахунок роздільного збирання, регулярного та в повному обсязі вивезення відходів, впровадження переробки твердих побутових відходів та зменшення екологічного навантаження від об'єктів поводження з відходами на навколишнє природне середовище.

Завданням субпроекту є:

1) покращення екологічного стану території навколо існуючого полігону твердих побутових відходів, виключення забруднення навколишньої території та підземних водних горизонтів;

2) будівництво полігону твердих побутових відходів у відповідності з сучасними вимогами природоохоронного законодавства;

3) формування екологічної культури населення, свідомого відношення до ресурсозбереження та роздільного збору відходів;

4) зменшення обсягів використання природних ресурсів за рахунок повторного використання у виробництві вторинної сировини;

5) виробництво та використання відновлюваної електроенергії;

6) скорочення викидів парникових газів в атмосферне повітря.

Ціль та завдання субпроекту: повністю відповідають вимогам Програми розвитку системи поводження з твердими побутовими відходами в м. Харкові, Програми поводження з твердими побутовими відходами в Харківській області, вимогам чинного законодавства України та сучасним вимогам міжнародного природоохоронного законодавства.

Реалізація субпроекту дозволить:

- забезпечити виробництво електричної енергії від 14,5 млн кВт год на рік (1-й рік експлуатації Комплексу) до 53,0 млн кВт год на рік (10-й рік експлуатації Комплексу) за рахунок відновлювальних джерел;

- впровадити роздільне збирання твердих побутових відходів, отримати вторинної сировини не менш 40 тис тонн на рік та зменшити використання природних матеріалів за рахунок повернення у виробництво вторинних матеріалів;

- забезпечити скорочення викидів в атмосферу парникових газів від 53000 тон екв. CO₂ на рік (1-й рік експлуатації Комплексу) до 194000 тон екв. CO₂ на рік (10-й рік експлуатації Комплексу);

- подовжити терміни експлуатації полігону ТПВ за рахунок зменшення обсягів захоронення відходів;

- сформуванню екологічну культуру населення, свідоме відношення до ресурсозбереження та роздільного збору відходів.

Вплив інвестиційної програми (проекту) на економічний і соціальний розвиток відповідної території

Субпроект є актуальним і корисним для української держави, оскільки пристосований до нинішнього стану житлово-комунального господарства України, що дає можливість тиражувати ідеї даного проекту територіальним громадам інших населених пунктів України.

Реалізація субпроекту є надзвичайно актуальною для місцевої влади, оскільки введення в дію нових енергетичних потужностей сприятиме підвищенню надійності енергопостачання міста Харкова та Харківської області. За рахунок створення додаткових робочих місць буде підвищена зайнятість населення, вирішено ряд екологічних проблем міста та Харківської області.

Реалізація субпроекту є необхідною для підприємства, оскільки забезпечення доступу до довгострокового фінансування на порівняно вигідних умовах, які надає Світовий банк, дасть змогу підприємству провести диверсифікацію джерел доходу, надасть можливість підприємству покращити та стабілізувати своє фінансове становище та дозволить створити комплекс з переробки ТПВ, який відповідає сучасним екологічним вимогам.

Реалізація субпроекту є актуальною і корисною для населення, що проживає у Харкові та Дергачівському районі, оскільки збільшує обсяги електроенергії та теплової енергії на ринках Харківського регіону, в перспективі призводить до зниження вартості послуги з захоронення твердих побутових відходів та сприяє зайнятості населення прилеглого району за рахунок створення нових робочих місць.

У результаті виробничої діяльності комплексу з переробки твердих побутових відходів виробляється наступна продукція: електрична енергія, тепла енергія, вторинні матеріали та одиниці скорочення викидів парникових газів.

Оціночна вартість інвестиційної програми (проекту) та строки їх виконання (реалізації)

Передбачені заходи по субпроекті планується здійснити за рахунок позики Світового банку. Загальна сума позики до-

рівнюється бюджету субпроекту і становить 375,240 млн. грн. або 44,0 млн. дол. США.

Прийняті для розрахунків базові умови:

- період для розрахунків - 20 років;
- фаза будівництва - 2 роки (початок 2015 р.);
- пільговий період - 5 років;
- відсоткова ставка позики МБРР (LIBOR + spread) - 3,0%;
- курс долара США до гривні - 8,5282 грн/дол США.

Здійснені прогнозні розрахунки свідчать, що в результаті впровадження даного проекту підприємство має фінансову можливість вчасно та у повному обсязі здійснювати платежі по обслуговуванню боргу, а після закінчення пільгового періоду – здійснювати розрахунки по основній частині боргу відповідно до кредитних угод.

Обсяг кредиту (позики), які залучаються для виконання (реалізації) інвестиційної програми (проекту), джерела їх повернення.

Загальна сума, яка потрібна для реалізації інвестиційного проекту «Нове будівництво комплексу з переробки твердих побутових відходів з системою збору, утилізації полігонного газу та виробництва електричної енергії у м. Дергачі Харківської області», складає 44,0 млн дол США (по курсу 1 дол США = 8,5282 грн.) або 375,240 млн грн. Для реалізації проекту передбачається отримання кредиту від Світового банку в розмірі бюджету проекту.

Основними джерелами покриття платежів по обслуговуванню кредиту та поверненню основної частини боргу є прибуток, отриманий від реалізації продукції:

- електричної енергії;
- теплової енергії;
- вторинної сировини;
- тариф за захоронення (переробку)

ТПВ;

- амортизаційні нарахування від нововведеного обладнання.

По даному проекту було здійснено відповідні дослідження щодо фінансових перспектив його реалізації на період впровадження інвестицій.

Розрахунки необхідного обсягу кредитних коштів по роках реалізації проекту здійснювалися, виходячи з наступних установок:

- оцінювалася загальна сума інвестиційних потреб для здійснення проекту;

- оцінювалися інвестиційні потреби для кожного року реалізації проекту, виходячи з розробленого плану-графіку виконання проектних заходів та робіт;

- розрахунки по основній частині боргу здійснюються рівними частинами протягом 20 років, починаючи з 6-го року реалізації проекту;

- усі розрахунки здійснюються у постійних цінах базового року, що дає можливість оцінити «чисті» наслідки реалізації інвестиційного проекту;

- інфляція не враховується (оскільки на інфляцію коригується і вхідний, і вихідний грошові потоки, то результати нівелюються);

- коефіцієнт дисконтування приймається на рівні 14,42%;

- як джерело погашення основної частини боргу визначається прибуток після сплати податку на прибуток плюс амортизація;

- амортизаційні нарахування, введеного в експлуатацію обладнання, розраховані на кінець кожного року з застосуванням норм амортизаційних нарахувань за податковим обліком відповідно до освоєння капітальних інвестицій за проектом. Основні засоби за Проектом відносяться до групи I з нормою амортизаційних відрахувань 8% на рік;

- залишкова вартість обладнання у кінці останнього року інвестиційного проекту розглядається як вхідний грошовий потік ;

- залишок коштів по роках (умовний) представляє собою залишок коштів після сплати процентів по кредиту і основної частини боргу.

Оцінка ефективності виконання (реалізації) інвестиційної програми (проекту).

Ефективність субпроекту характеризують наступні показники (при розрахунках ставка дисконту приймалась на рівні 14,42%):

- Сума інвестицій - 375,240 млн. грн.
- Чиста приведена грошова вартість проекту (NPV) - 136,503 млн. грн.
- Внутрішня ставка доходності (IRR) - 17,80 %.
- Дисконтований період окупності проекту (PBP) - 11 років.
- Простий період окупності проекту - 7 років.

За висновком Міністерства фінансів України щодо оцінки фінансового стану КП «Муніципальна компанія поводження з відходами» присвоєно Клас 1, високий рівень спроможності виконувати зобов'язання та найменша ймовірність дефолту. Розрахований прогностичний коефіцієнт покриття боргу КП «Муніципальна компанія поводження з відходами» на 2014-2028 роки становить більше 1, що підтверджує здатність позичальника обслуговувати весь розмір позики та відповідає критерію фінансової самоокупності.

Таким чином залучення кредиту Міжнародного банку реконструкції та розвитку для реалізації субпроекту КП «Муніципальна компанія поводження з відходами» у рамках проекту «Розвиток міської інфраструктури – 2» є доцільним.

Проект «Розвиток міської інфраструктури – 2» складається із декількох субпроектів. На території м. Харкова планується реалізувати 3 субпроекти у сфері водовідведення: «Удосконалення системи мулового господарства каналізаційних очисних споруд м. Харкова. Етап 2. Створення комплексу термічної утилізації осаду», «Реконструкція повітрорудних станцій з заміною обладнання на менш енергоємне на КБО «Диканівський» і «Безлюдівський», «Реконструкція аеротенків на КБО «Діканівський» і КБО «Безлюдівський» з застосуванням нових технологій очищення – видалення азоту і фосфору в аераційних системах».

Вказані субпроекти реалізує комунальне підприємство «Харківводоканал».

Зміст, цілі, завдання та очікувані результати:

Проектом передбачається на базі Комплексу біологічного очищення «Безлюдівський» створити Комплекс терміч-

ної утилізації осаду стічних вод. Технологічний процес включає в себе: підготовку осаду з видаленням піску, реконструкцію існуючого цеху механічного зневоднення осаду, сушку зневодненого осаду, його спалювання, будівництво системи обробки осаду з використанням закритих камер бродіння для отримання біогазу, в комплексі з когенераційним виробництвом електричної і теплової енергії, доведення залишку осаду до мінімальної кількості.

Реалізація проекту дозволить:

- досягнути самоокупності технології обробки та утилізації осаду стічних вод за рахунок використання теплової енергії при спалюванні осаду для вироблення електроенергії, кількість якої забезпечить потребу безпосередньо комплексу з термоутилізації осаду та власні потреби КБО «Безлюдівський».

- отримати альтернативні джерела теплової та електричної енергії, що дасть значний ефект з енергозбереження;

- само забезпечити власне виробництво тепло- та електроенергією;

- отримати додаткову теплову та електричну енергію, що покращить надійність енергопостачання міста;

- зменшити негативний вплив на довкілля (екологічний аспект):

- а) ліквідувати “парниковий” ефект, що має місце при існуючій технології зневоднення осаду на мулових картах;

- б) ліквідувати повторне забруднення річок м. Харкова, басейну р. Сіверський Донець;

- в) підвищити якість питного водопостачання Харківської, Луганської, Донецької областей;

- г) покращити екологічний стан басейну Азовського моря;

- вивільнити 106 га міської землі;

- створити додаткові робочі місця;

- забезпечити фінансову життєздатність КП «Харківводоканал».

Інвестиційний проект «Удосконалення системи мулового господарства каналізаційних очисних споруд м. Харкова. Етап 2. Створення комплексу термічної утилізації осаду», значно знизить тиск на екологію регіону, дозволить отримати зна-

чний ефект з енергозбереження за допомогою альтернативного джерела теплової та електричної енергії.

При виході комплексу на проектну потужність планується одержувати 3,2 МВт/год електроенергії та 4,5 Гкал/год теплової енергії.

Проект «Реконструкція повітродувних станцій з заміною обладнання на мени енергоємне на КБО «Диканівський» і «Безлюдівський»

Основна мета проекту - це заміна застарілого повітродувного обладнання (виробництва 1971 – 1985 років) на КБО «Диканівський» і «Безлюдівський» на сучасне, енергозберігаюче обладнання, що дозволить істотно підвищити надійність роботи очисних споруд і значно знизити енергоспоживання.

Проект «Реконструкція аеротенків на КБО «Диканівський» і КБО «Безлюдівський» з застосуванням нових технологій очищення – видалення азоту і фосфору в аераційних системах»

Реалізація даного інвестиційного проекту — дозволить знизити концентрації забруднюючих речовин, що надходять в річку м. Харкова зі стічними водами.

Модернізація біологічної очистки очисних споруд «Диканівський» та «Безлюдівський» дозволить:

- знизити експлуатаційні витрати по енерговикористанню;
- довести якість очищення стоків до встановлених нормативів;
- використовувати нове сучасне обладнання;
- автоматизувати процес біологічної очистки.

Модернізація біологічної очистки, що передбачена двома останніми інвестиційними проектами дозволить покращити екологічну ситуацію в басейні р. Сіверський Донець — джерело водопостачання Харківської, Донецької та Луганської областей за рахунок зниження рівня забруднення природних водоймищ стічними

водами, та забезпечить підприємству необхідну економію енергоресурсів для забезпечення самоокупності проектів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Базилук Я. Б. Конкурентоспроможність національної економіки України. – К. : НІСД, 2002. – 132 с.; Інноваційна стратегія українських реформ / А. С. Гальчинський, В. М. Гесць, А. К. Кінах, В. П. Семиноженко. – К. : Знання України, 2002. – 326 с.
2. Інноваційний розвиток економіки: модель, система управління, державна політика. / За ред. д-ра економ. наук., проф. Л.І. Федулової. – Київ: «Основа», 2005. – 522 с.
3. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку: Монографія / З.С. Варналій, А.І. Мокій, О.Ф. Новікова, О.Ф. Романюк, С.А. Романюк / Національний інститут стратегічних досліджень. – К. : Знання України, 2005. – 498 с.
4. Мезенцева Н.І., Мезенцев К.В. Суспільно-географічне районування України: Навч. посібник. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2000. – 228 с.
5. Основы Европейской хартии местного самоуправления: метод. пособие / под ред. В.А. Черникова. Изд. 2-е, доп. и перераб. – М.: Б.и., 2000. – 108 с.
6. Пістун М.Д. Місцеве самоврядування в територіальній організації локального і місцевого рівнів управління соціально-економічним розвитком України // Часопис соціально-економічної географії. – Харків, 2008. – Вип. 4(1). – С. 21-28.
7. Пирожков С. Адміністративно-територіальна реформа в Україні актуальні питання методології та практики / С. Пирожков, А. Павлюк // Економіка України. – 2005. – № 7. – С. 4–14.
8. Саханенко С. Адміністративно-територіальний та муніципально-територіальний устрій: проблеми співвідношення та реформування / С. Саханенко // Управління сучасним містом. – 2001. – № 4–6. – С. 45–53.